

Kommunene sitter med nøkkelen

Kommunenes utfordringer og muligheter

Helhetlig og samordnet vannforvaltning innebærer at alle tar sin del av ansvaret for å nå målet om godt vannmiljø.

Kommunene sitter med nøkkelen til mange av utfordringene:

- De er nært innbyggerne, næringslivet og naturen. De har derfor en viktig rolle i forhold til medvirkning og involvering av innbyggerne og lokale organisasjoner
- De er lokal samordner, og sitter med betydelig lokal kompetanse som er viktig i arbeidet med å kartlegge tilstand og belastninger på vannmiljøet
- Derfor er de også en viktig aktør og samarbeidspartner for å finne fram til miljømål og miljøtiltak for å beskytte og forbedre vannmiljøet i kommunen
- De er utførende myndighet på flere områder som handler om vann; landbruk, miljø, vann og avløp, forurensning og arealbruk
- Men de er også tiltakshaver for forurensende virksomhet, hovedansvarlig for planlegging av infrastruktur og arealbruk, og leverandør av tjenester til befolkningen på områder som kan belaste vannmiljøet

Ansvar og virkemidler

Kommunen er i dag utførende myndighet på flere områder som handler om vann: landbruk, miljø, vann og avløp, forurensning med mer. På alle disse områdene har kommunen enten egne virkemidler og/ eller de har fått delegert virkemidler fra statlig myndighet. På flere områder vil den nye vann-forvaltningen gi kommunene både utfordringer og muligheter i den kommunale planleggingen.

Mange av kompromissene, samordningen og den endelige tilpasningen av politiske vedtak skjer til slutt i kommunen.

Spørsmålet blir da:

Hvordan vil vi ha det i vår kommune? Hvilke verdier og hensyn veier tyngst? Hvordan kan vi bidra til å skape et godt vannmiljø for alle nå og for framtida?

Foto: Kristin S. Karlsen

Alle er opptatt av vann

- Drikkevann
- Fiske og friluftsliv
- Badevann
- Næringsinteresser
- Energiproduksjon
- Nedbør og flom

Kommunene ivaretar

- Arealplanlegging
- Vann og avløp
- Landbruk
- Industri
- Miljøtiltak

Hovedplan for vannmiljø

- Planlegge helhetlig
- Kartlegge vannmiljø
- Bruke lokal kunnskap
- Ivareta lokale hensyn
- Samarbeide på tvers
- Gjennomføre tiltak

Nedbørfeltorientert

- Vannområdene berører ofte flere kommuner samtidig
- Vannforvaltningen må organiseres interkommunalt
- Kommunene nedstrøms og oppstrøms i vassdrag må samarbeide.
- Kommuner ved samme fjord må samarbeide
- Mer om dette på infoarket "Vannet renner der det vil".

Vurdering av tilstand, miljømål og tiltak

Kommunene må delta som en av hovedaktørene i **Vannregionutvalget**, både for å kartlegge miljøtilstanden, og for å bidra til analysen av hvilke tiltak som må gjennomføres for at vi skal få et godt og tjenelig vannmiljø.

Kommunene skal sørge for tiltaksutredning innenfor egne ansvarsområder på samme måte som de andre sektormyndighetene i Vannregionutvalget, herunder*:

- Drikkevannsforsyning
- Kommunalt avløp og utslipp fra spredt bebyggelse
- Utslipp og avrenning fra landbruket
- En fornuftig og bærekraftig arealbruk
- Ikke konsesjonspliktig småkraft

* denne listen er ikke uttømmende

Kommunene har særlig mye kunnskap om forholdene i vannforekomstene, hva som påvirker dem og hvilke rettigheter og interesser som knytter seg til dem. Dette tilsier at kommunene bør bidra aktivt både i arbeidet med kunnskapsgrunnlaget og planleggingsarbeidet.

Arbeidet som nå skal skje i vannområdene vil danne grunnlag for regionale planer, og samtidig være et godt utgangspunkt for kommunale hovedplaner for vann. Kommunene må spørre seg hva de har av oversikter, hva de trenger av ny kunnskap, og hvordan dette kan settes sammen til en hovedplan.

Hovedplan for vann i Melhus :

Ambisjon:

Bedre oversikt over kvaliteten på kommunens vannressurser, hva påvirker denne kvaliteten og forslag til tiltak.

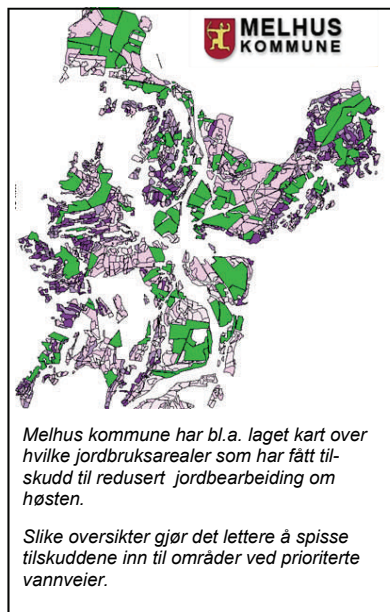
Mål:

Vannressursene i kommunen skal beskyttes fra inngrep og påvirkninger som reduserer / ødelegger mulighetene for:

- Rent drikkevann med sikker og stabil forsyning
- Næringsmessig bruk, herunder naturbasert turisme, for eksempel fiske
- Friluftsliv og naturopplevelser

Erfaringer fra dette arbeidet var bl.a.:

- Enklere å behandle utslippssøknader
- Grunnlag for å rydde opp i septikkproblematikk
- Avklaring av arealbruk i nedbørsfeltene, bl.a. gjennom avløpsforskrift og arealplaner
- Verktøy for landbruket
- Bedre beslutningsgrunnlag i arbeidet med overordnede planer
- Bidrar med grunnlag til vann og avløpsplan

Melhus kommune har bl.a. laget kart over hvilke jordbruksarealer som har fått tilskudd til redusert jordbearbeiding om høsten.

Slike oversikter gjør det lettere å spisse tilskuddene inn til områder ved prioriterte vannveier.

Prosjektlederen - en viktig suksessfaktor

Prosjektlederen for et vannområde er en dedikert person som kan ha god oversikt og sikre tilstrekkelig framdrift i arbeidet.

Horisontalt bindeledd

Være det daglige bindeleddet mellom de involverte kommunene i vannområdet. Oppdrag og framdriftsplan må forankres i de deltakende kommuner.

Tilrettelegger

Legge til rette for at lokal kunnskap og lokale interesser aktiveres og bidrar i vannforvaltningen. En viktig del av dette vil være å skape møteplasser for medvirkning for både næringsliv, frivillige organisasjoner og vanlige innbyggere.

Resultatorientert

Sørge for nødvendig framdrift i arbeidet, kontakt med eventuelle innleide konsulenter, sammenstille og rapportere bidrag og resultater i hver fase.

Vertikalt bindeledd

Være bindeleddet mellom kommunene og det regionale nivået med vannregionmyndighet og vannregionutvalg. Et viktig moment vil være å sikre at vannregionen får bidragene fra vannområdenivå i rett tid for den regionale prosessen

Finansiering

Prosjektlederstillingen kan finansieres av de involverte kommunene, men man kan også se på et bredere spleiselag med skjønnsmidler, bidrag fra næringsliv som belaster eller bruker vann, og medfinansiering fra fylkeskommune og fylkesmann. Et eksempel på dette kan du se på www.vassdragsforbundet.no

Du kan finne mer informasjon:

- www.vannportalen.no
- <http://vann-nett.nve.no>
- <http://europa.water.eu>

Andre infoark i denne serien du bør lese:

- Vannet der vi bor
- Vannet renner der det vil
- Et nytt løft for vannmiljøet
- Veien til et bedre vannmiljø